

GLOSA

Sindikat kulture in narave Slovenije

Dalmatinova ulica 4, 1000 Ljubljana

glosa@sindikat-zsss.si

<http://www.sindikat-glosa.si/sl/>

Ljubljana, 2. november 2020.

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Direktorat za notranji trg

Kotnikova ulica 5

1000 Ljubljana

gp.mgrt@gov.si

Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo

Urad RS za intelektualno lastnino

Kotnikova ulica 6

1000 Ljubljana

sipo@uil-sipo.si

P r e n o s

**Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta
o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu
z dne 17. 04. 2019**

/DSMD/

v n a c i o n a l n o z a k o n o d a j o

Spoštovani,

v prilogi vam pošiljamo mnenje o nacionalni implementaciji Direktive (EU) 2019/790 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. 04. 2019, o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu, ki ga je pripravila Raquel Xalabarder, vodja katedre za intelektualno lastnino na Univerzi Oberta de Catalunya (UOC), vezano predvsem na načelo primerne in sorazmerne plačila iz 18. člena direktive o avtorski in sorodnih pravicah na enotnem digitalnem trgu.

Pomembni zaključki:

1. Kot ugotavlja Komisija EU, je pravično plačilo avtorjem in izvajalcem v zameno za prenos njihovih pravic predpogoj za trajnosten in delujoč trg ustvarjanja vsebine, izkoriščanja in potrošnje. Podelitev izključnih pravic avtorjem in izvajalcem brez zagotavljanja primerne in sorazmerne plačila za njihovo izkoriščanje je, kot da jim ne bi podelili nikakršnih pravic.
2. Zagotavljanje pravičnega plačila avtorjem in izvajalcem v EU ostaja v domeni nacionalne zakonodaje. Države članice so sedaj uradno vabljene (dejansko dolžne!), da zagotovijo pravično plačilo avtorjem in izvajalcem.
3. Države članice morajo načelo iz člena 18 DSMD implementirati dobesedno, da bi omogočile enotno razumevanje (če je potrebno) tega "avtonomnega pojma EU prava" s strani Sodišča Evropske unije po celotni EU.
4. Vendar se države članice ne smejo zadovoljiti le s tem, nadaljevati in implementirati morajo mehanizme za učinkovito zagotavljanje pravičnega plačila avtorjem in izvajalcem.
5. Osnovna obvezna pogodbeno pravila so potrebna in jih je potrebno pazljivo opredeliti (da bo dovoljena pogodbeno svoboda) ter prilagoditi posameznim sektorjem in trgov; pri prilagoditvah so lahko v veliko pomoč kolektivna pogajanja (kjer so na voljo). Pretekle izkušnje kažejo, da le obvezna pogodbeno pravila niso dovolj za zagotovitev pravičnega plačila avtorjem in izvajalcem.
6. Sektorska kolektivna pogajanja imajo pomembno vlogo pri dopolnjevanju nacionalne implementacije pogodbenih obveznosti iz členov 19 - 22 DSMD, vendar strukturni pogoji za uspešna pogajanja in uveljavljanje niso povsod na voljo, zato niso primeren mehanizem za zagotavljanje pravičnega plačila avtorjem in izvajalcem v vseh sektorjih po celotni EU.
7. Namesto teh dveh mehanizmov so obvezne pravice do preostalega plačila, predvidene za določene sektorje in načine izkoriščanja (t. j. dajanje na voljo javnosti na spletu, priobčitev fonogramov in avdiovizualnih posnetkov javnosti), uspešno zagotovile plačilo avtorjem in izvajalcem v mnogih državah. Države članice imajo pravico in se jih k temu spodbuja, da uporabijo mehanizem pravice do preostalega plačila (kot je določeno za pravico dajanja v najem v členu 5.3 Direktive 2006/115/ES), da zagotovijo plačila za ostale načine in trge izkoriščanja. Pri tem naj upoštevajo pretekle izkušnje: pravice do preostalega plačila so najučinkovitejše, kadar so neodpovedljive (in neodtujljive), predmet kolektivnega uveljavljanja (obveznega, če je potrebno) in plačane s strani uporabnika/ pridobitelja licence.
8. Pravice do preostalega plačila zagotavljajo stalen vir prihodkov za vse avtorje in izvajalce (ne glede na njihovo državljanstvo), za obstoječe in nastajajoče načine izkoriščanja, brez potrebe po spreminjanju / ponovnem pogajanju o določenih pogodbah za produkcijo. Ne vplivajo na uveljavljanje in izvrševanje izključnih pravic in ne posegajo v verigo izkoriščanja, ki ostane v rokah producenta oziroma proizvajalca in imetnikov pravic. Hkrati, v primeru obveznega ne-pogodbenega plačila neposredno avtorjem in izvajalcem, s katerim učinkovito upravlja kolektivna organizacija in ga plačujejo uporabniki / pridobitelji licenc, pomenijo manjši pritisk na producenta oziroma proizvajalca iz naslova zahtev avtorjev in izvajalcev za pravična plačila.

9. Pravice do preostalega plačila zahtevajo zakonodajne ukrepe: so obvezne plačilne pravice, ki nastanejo na podlagi prenosa in uveljavljanja izključnih pravic poleg vseh pogodbeno dogovorjenih pogojev med pogodbenimi strankami. Kljub temu pravice do preostalega plačila ne podvajajo in ne zamenjujejo izključnih pravic, le zagotavljajo izven-pogodbeni način plačila ob prenosu izključne pravice na producenta oziroma proizvajalca.

10. Vseh 5 določb Naslova IV, Poglavja 3 DSMD, je potrebno razumeti kot celoto. Načelo pravičnega plačila v členu 18 DSMD upraviči vse določbe in mora navdihniti, voditi in celo dopoljevati njihovo implementacijo v nacionalne zakonodaje. Bolj natančno bo implementiran obseg mehanizma iz člena 18 DSMD, manj potrebni bodo za avtorje in izvajalce naknadni mehanizmi v členih 19-22 DSMD, ki, kot smo videli, na splošno niso uspeli zagotoviti pravičnega plačila avtorjem in izvajalcem.

Želimo, da dokument preučite in zaključke v največji možni meri upoštevate pri prenosu direktive v naš pravni red.

Lepo vas pozdravljamo.

Podpredsednik Sindikata Glosa

mag. Andrej Sraka

Predsednik Sindikata Glosa

Mitja Šuštar

Priloga:

- Mnenje ge. Raquel Xalabarder, Univerza Oberta de Catalunya